

Proiectul internațional BACULIT sau vremea schimbărilor pentru școala românească

De multă vreme România este plasată pe ultimul loc în testările internaționale atât în ceea ce privește abilitățile de lectură, dar și în ceea ce privește abilitățile matematice. Situația diferă cu foarte puțin în 2009 (față de evaluările din 2002, 2006), când raportul evaluării PISA arată că România este pe penultimul loc, fiind urmată doar de Albania. Situația este cunoscută atât printre oficialii sistemului educațional românesc, dar și printre profesorii noștri. Problema este însă că multe cadre didactice sunt „ofensate” de aceste statistici și nu pot face legătura între rezultatele extraordinare pe care le au mulți dintre elevii români, olimpici, și evaluarea pe care ne-o oferă sistemele internaționale. Din acest punct de vedere, profesorii noștri au dreptate. Într-adevăr, între performanțele noastre la vârf și testările PISA, nu există un corespondent. Ceea ce nu se înțelege foarte clar este că numărul elevilor excepționali, capabili de performanță, este foarte mic, nerelevant pentru ceea ce poate arăta sistemul educațional românesc, în vreme ce elevii cu potențial mediu, majoritari în orice sistem, sunt cotați de sistemul testărilor europene, la un nivel extrem de scăzut.

În anul 2006, a demarat un proiect internațional extrem de interesant care a pornit tocmai de la ideea că, în multe țări din Europa, abilitățile legate de lectură ale adolescenților trebuie îmbunătățite. Proiectul se numește Adore, iar țara noastră a aplicat prin Fundația Filocalia-Centrul de formare pentru adulți și profesori, din Iași. În acest proiect au fost implicați cercetători din unsprezece țări care și-au propus să realizeze un studiu comparativ al bunelor practici legate de lectură, din toate țările participante. Studiul s-a încheiat în 2010, iar publicația proiectului a fost considerată una dintre cele mai bune produse ale proiectelor de cercetare Socrates. Cartea conține șaisprezece elemente de bună practică, grupate pe niveluri de influență ale sistemului educațional (clasa, școala, comunitatea, politicile educaționale), elemente care determină succesul ameliorării fenomenului de cititor slab performant. La întâlnirea finală a proiectului Adore, cercetătorii și-au propus o continuare a activităților derulate până în acel moment. Dorința celor mai mulți dintre ei a fost să conceapă un proiect care să permită un transfer de expertiză de la țările foarte performante, cum ar fi Finlanda, Norvegia, Suedia, către țările care nu beneficiază de o bază științifică pentru dezvoltarea abilităților legate de lectură.

În 2010, echipa germană care a coordonat proiectul Adore (prof. Christine Garbe, Karl Holle și Swantje Weinhold de la Universitatea din Lueneburg), a lansat, prin programul Comenius, o propunere de parteneriat, cu scopul de a realiza un curriculum pentru dezvoltarea competențelor de lectură care vizează adolescenții din întreaga Europă. Proiectul se numește BACULIT (Basic Curriculum Literacy) și răspunde cerințelor formulate de Comisia europeană pentru educație, de a reduce numărul adolescenților care se luptă cu problemele legate de lectură sub procentul de 25%. Analiza documentelor depuse pentru candidatura acestui proiect a demonstrat că echipa germană a reușit să strângă cel mai puternic grup de cercetători în domeniul literației, iar proiectul BACULIT a primit, în consecință, cel mai bun punctaj al Comisiei Comenius de validare a candidaturilor. Printre specialiștii care fac parte din acest proiect se numără Karl Holle, Christine Garbe, Janos Steklacs, Minke Droop, Maria Lourdes Dirisio. Proiectul beneficiază și de doi consultanți de excepție din Statele Unite, Carol Santa-autoarea celebrului proiect educațional CRIS (un manual de tehnici și strategii de învățare folosit de toate țările nordice) și William Brozo, profesor la Universitatea Fairfax, Virginia, autor al unui mare de studii privind popularizarea unor tehnici performante, de îmbunătățire a relației predare-învățare. Este deosebit de îmbucurător și onorant

faptul că România a fost acceptată și în acest proiect cu doi aplicanți: Fundația Filocalia-Centru de formare a profesorilor și a adulților, reprezentată doamna Inspector General al Inspectoratului Scolar Iași, Liliana Romaniuc, în calitate de evaluator extern și de profesoara Chelariu Brândușa (formator în cadrul proiectului). Al doilea aplicant național este Casa Corpului Didactic din Arad, reprezentată de doamnele profesoare Camelia Avramescu și Cornelia Borza (formatori) și domnul Inspector General Adjunct Nicolae Pellegrini, de asemenea cu rol de evaluator extern. Această evaluare externă a implementării activităților proiectului a fost cerută de echipa coordonatoare a proiectului atât pentru monitorizarea derulării evenimentelor care vor fi desfășurate, cât și pentru ca rezultatele obținute să poată fi popularizate la nivelul oficialilor din Ministerul Educației și Cercetării.

Prima întâlnire de lucru a întregii echipe a celor opt țări membre a avut loc la Nijmegen, în Olanda, în perioada 13-19 februarie. Specialiștii și-au propus să alcătuiască un manual pentru formatori și un manual de tehnici și strategii de predare-învățare pentru profesori, prin care să crească eficiența actului didactic și prin care să li se dezvolte elevilor gândirea critică. După alcătuirea acestor două instrumente importante de lucru, membrii echipei române vor forma douăzeci de profesori, de discipline diferite, pentru implementarea curriculumului de bază în domeniul *literației* (termen adoptat la conferința anuală a profesorilor de limba și literatura română-ANPRO, pentru a denumi *alfabetizarea funcțională*, respectiv lectura eficientă a textelor din toate domeniile de studiu). Se dorește ca cei douăzeci de profesori instruiți în domeniul amintit să devină la rândul lor formatori, astfel încât să funcționeze principiul formării „în cascadă”, iar școala românească să beneficieze de un număr cât mai mare de cadre didactice care vor aplica noile strategii educaționale. Diseminarea rezultatelor proiectului va avea loc la Arad, în toamna anului 2012. Dorința specialiștilor care se ocupă de acest proiect este ca rezultatul cercetărilor desfășurate în această perioadă, precum și manualele alcătuite pentru formatori și pentru profesori, să devină instrumente de lucru pentru toate țările europene care se confruntă cu prolema numărului mare de adolescenți slab performanți în domeniul lecturii.

După cum vă puteți da seama, proiectul se anunță o experiență deosebit de interesantă pentru școala românească. Mulți profesori români care sunt tributari stilului tradițional de predare-învățare, se vor vedea confrunțați cu problema de a schimba accentul de pe asimilarea de cunoștințe, pe conștientizarea elevilor asupra proceselor cognitive pe care le desfășoară în timpul unei lecții și pe strategiile pe care adolescentul trebuie să le aplice conștient, pentru a învăța mai bine. Pe de o parte, credem că e posibil ca schimbarea de perspectivă asupra educației să se confrunte cu inerția din gândirea unor cadre didactice. Pe de altă parte, suntem convingeți că mulți profesori vor trăi bucuria de a vedea că aceste instrumente de lucru au puterea de a modela o personalitate armonioasă și o gândire liberă, critică, a adolescenților.

Brândușa CHELARIU este profesor de Limba și Literatura Română în cadrul Colegiului Richard Wurmbrand din Iași. Absolventă a cursurilor de filologie a Facultății de Litere a Universității “Al. I. Cuza”, prof. Chelariu Brândușa coordonează Clubul de Lectură al colegiului și este implicată într-o serie de proiecte internaționale desfășurate cu alte instituții partenere.

